

Bördighet som beredskap

Lantbrukets branschdag 2026-01-29

Martin Krokstorp

-
- *Bakgrund till varför vi gör som vi gör*
  - *Vilka erfarenheter har vi dragit hittills?*
    - *Vart är vi på väg?*

Krokstorps gård

- Släktgård sedan 1742
- Växtodling sedan starten
- Mjölkdjur t o m 1950-talet
- Köttdjur t o m 1960-talet
- Nu 9:e generationen förvaltare
- Brukningsenhet på ca 440 hektar åkermark

Krokstorps gård

- Generellt ganska lätta mojordar
- 5 – 22 % lerhalt
- pH = 6,3
- K_{AL} = 10,4 (klass IV)
- P_{AL} = 16,4 (klass IV)
- Mg_{AL} = 8,4
- K_{MG}-kvot = 2,4
- Ca_{AL} = 198,6

• Skördenivåer, 10-årsnitt:

• Höstvetete: 8 ton/ha

• Vårkorn: 6,5 ton/ha

• Havre: 6 ton/ha

• Höstraps: 3,8 ton/ha

Markpriser: 300' - 400' kr/ha

Arrendenivå: 3500 – 6500 kr/ha

Fram till 2016

- Konventionell växtodling, 650 ha
- Höstvetete, vårkorn, havre, höstraps, sockerbetor, rödsvingel, dill, spenat, persilja, morötter
- 3 fulltid + assistans av granne i skörd

Framgångsfaktorer -tidsfunderingar 2016

Större traktor – tyngre redskap

Sorterna utvecklas snabbare än skördarna - sämre bönder?

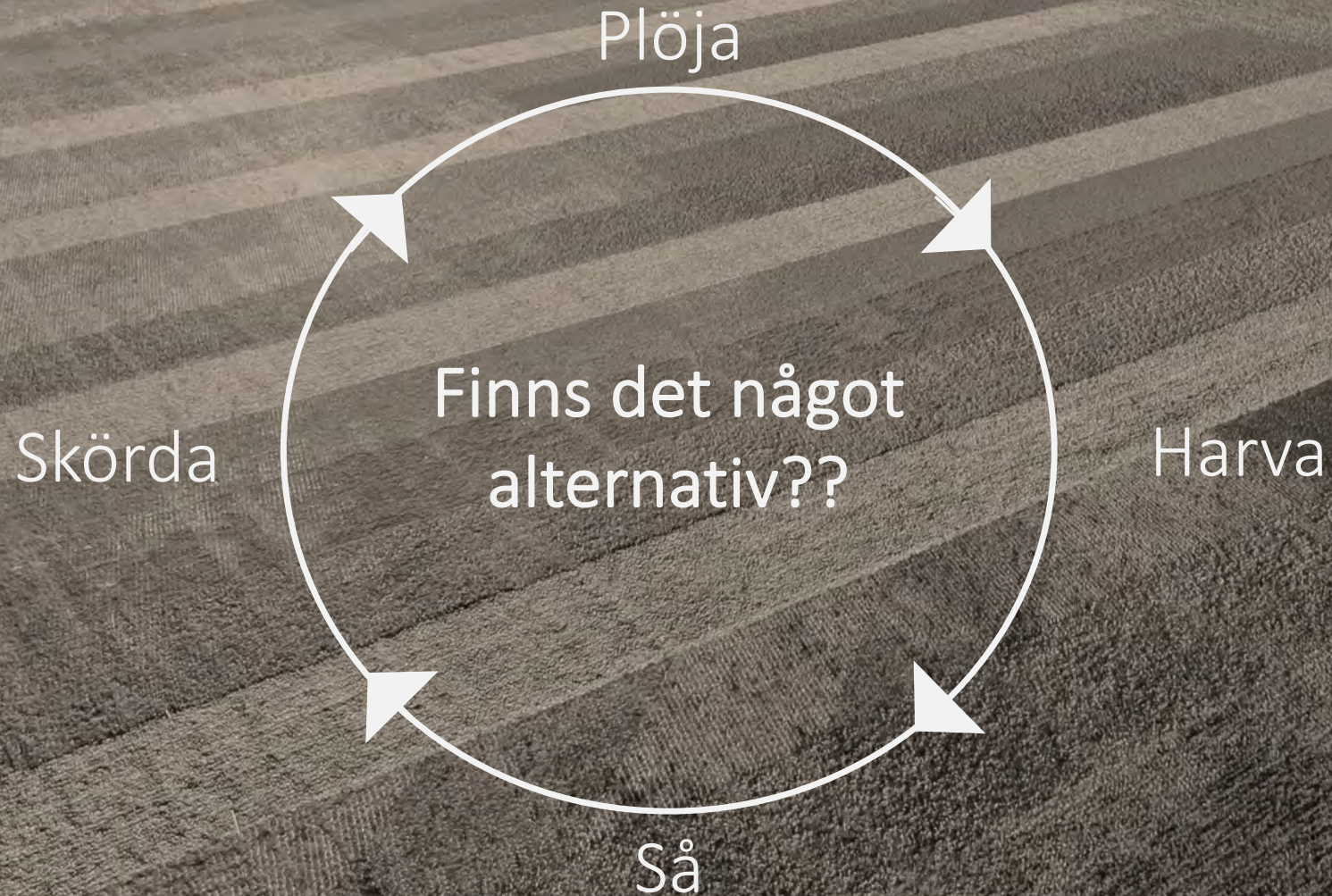
Odla grödan eller jorden? – Rådgivning? Forskning?

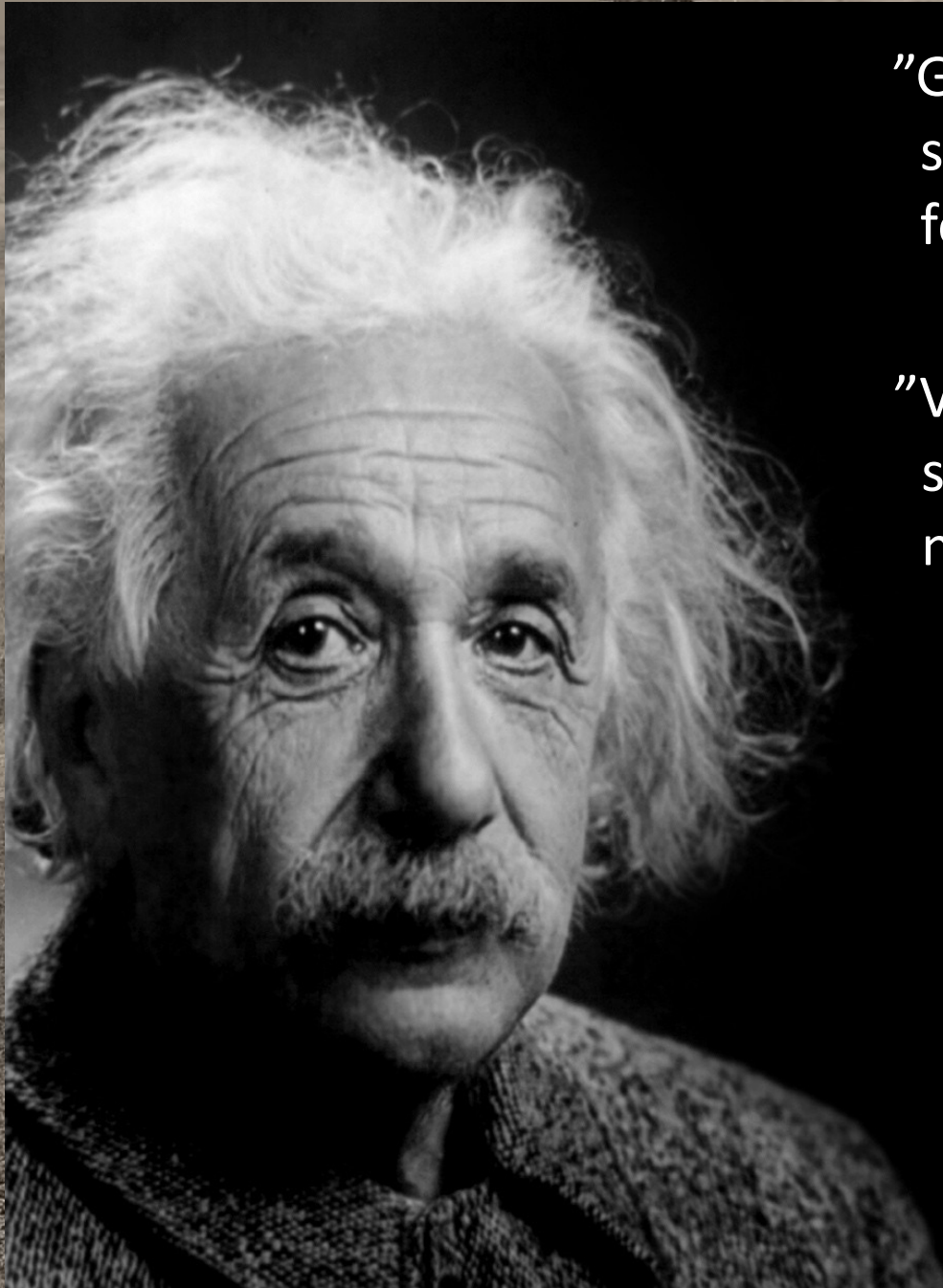
Rationalisera m.h.a. fler hektar eller balansera m.h.a. färre?

Bättre netto 2014-2016 utan de sista 100 ha!

Köpa 10 hektar eller täckdika 100 hektar?

Det konventionella ekorrhjulet

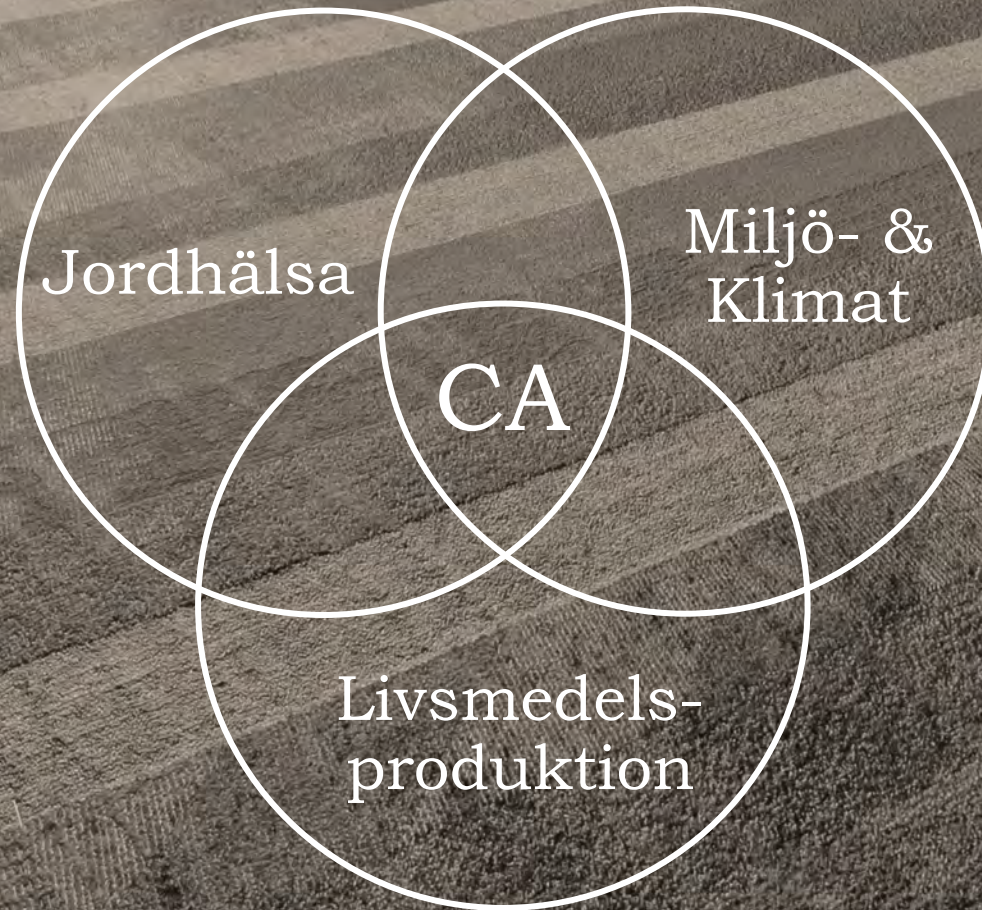

”Galenskap är att göra samma sak, om och om igen, och förvänta sig ett annat resultat”

”Vi kan inte lösa problem med samma tankesätt vi använde när vi skapade dem”

Vad är viktigt för oss?

Conservation Agriculture

1. Fokus på en väl fungerande växtföljd

- *Växla mellan höstsådd och vårsådd*
- *Aldrig samma gröda direkt efter*

2. Gröna fält så stor del av året som möjligt

- *100 % gröna fält på hösten*
- *Mellangröda på alla fält som ska vårsås*

3. Minsta möjliga bearbetning av jorden

- *Halmharv efter tröskan*
- *Ev yttlig bearbetning om behov finns*
- *Direktsådd mellan raderna*

Fokus på en väl fungerande växtföljd

Vårkorn

Mellangröda

Insådd av rörsvingel

Höstvete

Rörsvingel 1

Havre

Mellangröda

Rörsvingel 2

Höstvete

Höstraps
Companion Crops

Vikten av artrika mellangrödor!

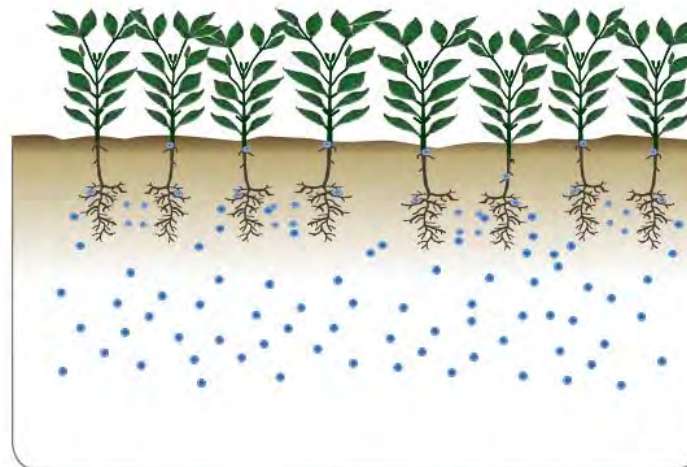
- Bygga struktur
- Lagra in näring
- Frigöra av markbunden näring
- Gynna pollinatörer
- Skydda och föda för vilt
- Främja mykorrhiza
- Alleopatisk förmåga
- Bekämpa ogräs
- Lagra in kol (CO₂)

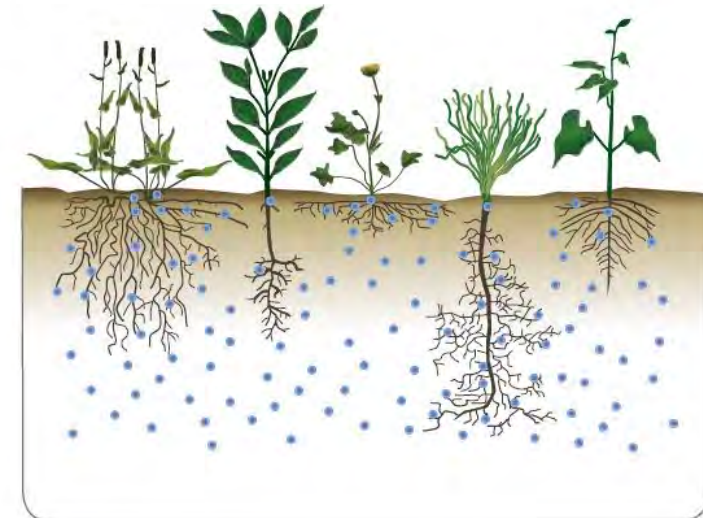
”Genom att äta något från Matcirkelns alla delar varje dag är det lättare att få i sig alla näringsämnen.”
-Livsmedelsverket

Ingen är specialist på allt!

Monokultur

Fröblandning

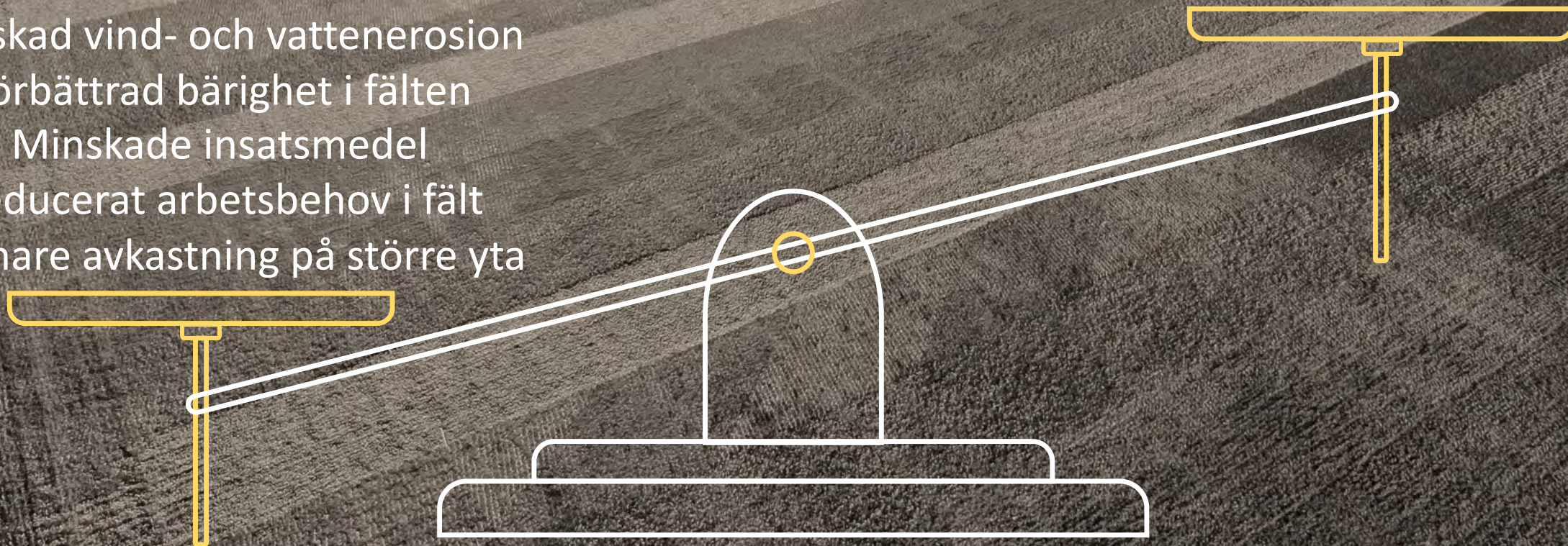

Source: DSV, adapted from Don et. al., 2008 Max Planck Institut, Jena

För- och nackdelar

Ökad biodiversitet
Bättre infiltration vid nederbörd
Ökad tolerans vid torka
Minskad vind- och vattenerosion
Förbättrad bärighet i fälten
Minskade insatsmedel
Reducerat arbetsbehov i fält
Jämnare avkastning på större yta

Ökad otrygghet?
Ett helt annat mindset!
Begränsad rådgivning
Minimalt med forskning
Vad ska grannarna säga?
Mer att så i augusti

Daggmaskinventering hösten 2024

Bearbetningsförsök

- A – Obearbetet
- B – Kultivator aug + sept
- C – Kultivator sept
- D – Kultivator 2 ggr sept
- E – Plog aug
- F – Plog sept
- G – Plog okt

Daggmaskinventering hösten 2024

Bearbetningsförsök

A – Obearbetet

B – Kultivator aug + sept

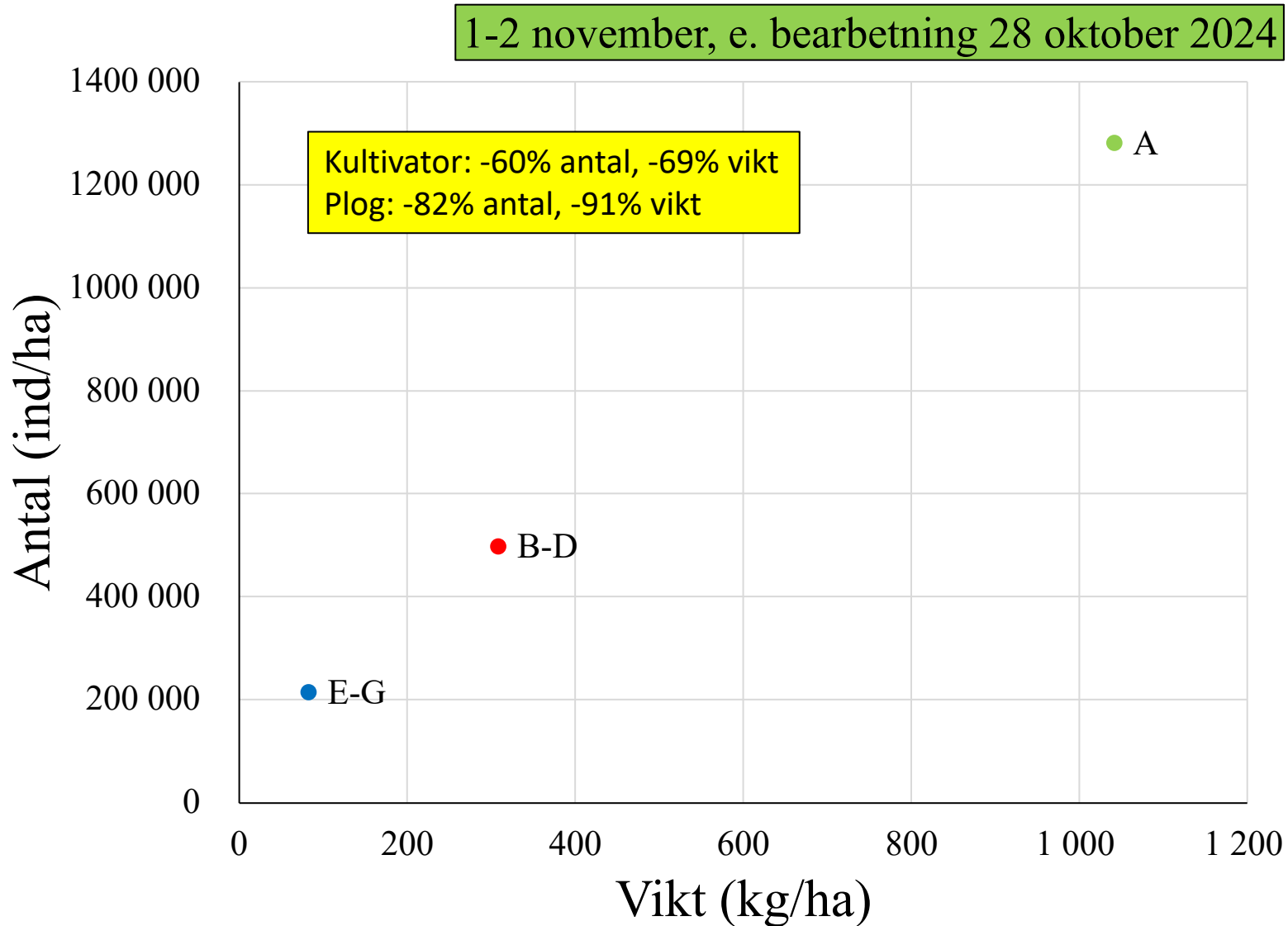
C – Kultivator sept

D – Kultivator 2 ggr sept

E – Plog aug

F – Plog sept

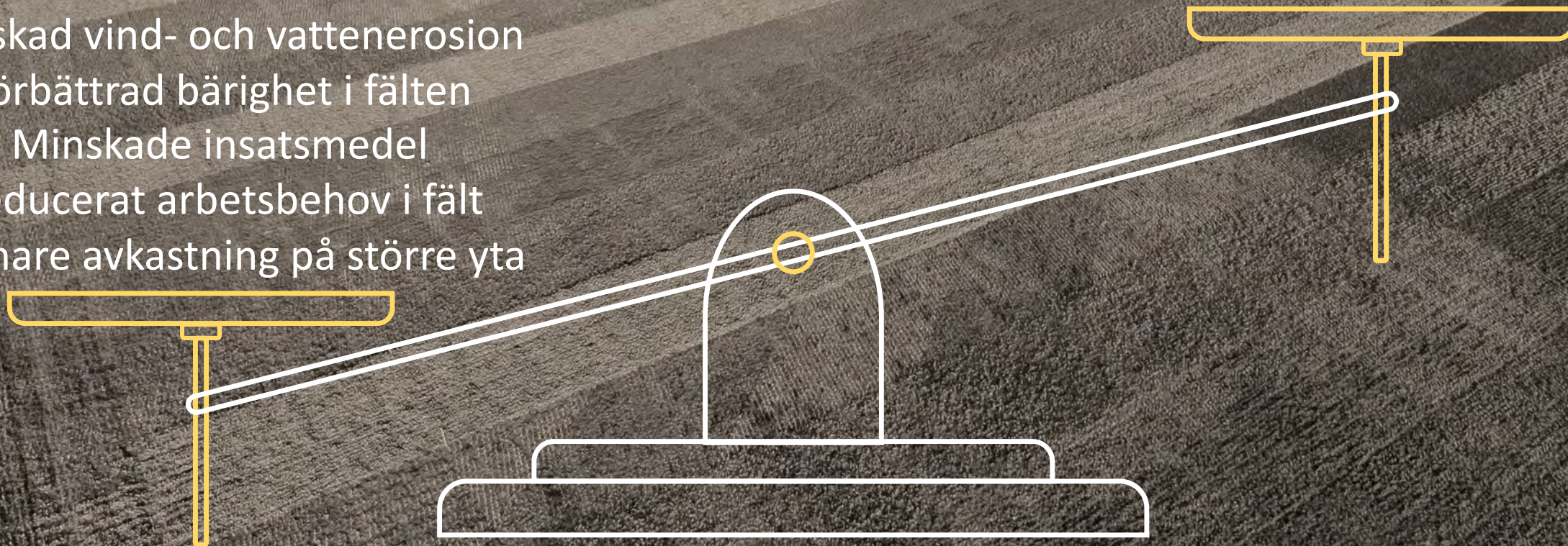
G – Plog okt

För- och nackdelar

Ökad biodiversitet
Bättre infiltration vid nederbörd
Ökad tolerans vid torka
Minskad vind- och vattenerosion
Förbättrad bärighet i fälten
Minskade insatsmedel
Reducerat arbetsbehov i fält
Jämnare avkastning på större yta

Ökad otrygghet?
Ett helt annat mindset!
Begränsad rådgivning
Minimalt med forskning
Vad ska grannarna säga?
Mer att så i augusti

Minskade insatsmedel

50% mindre drivmedel

Mindre plats för ogräs

Naturlig näringscirkulation

Höstraps VS. Höstvete
Arbete: 1,34-1,45 h/ha
Diesel: 36,3-39,6 l/ha
11 moment / 13 moment

Högre trösklar för
insecticider och fungicider.
Missgynnar ff. allt örtogräs

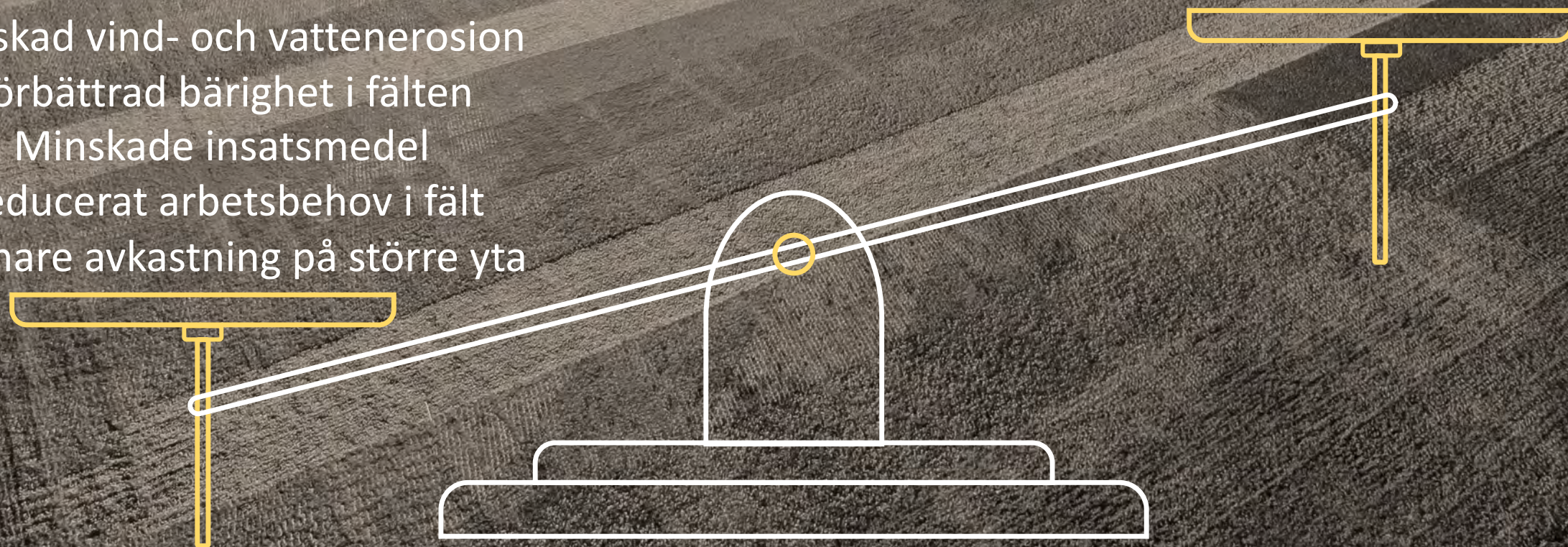

Reduktion av 20-50 kgN
i vårkorn och havre.
P & K på rätt plats!

För- och nackdelar

Ökad biodiversitet
Bättre infiltration vid nederbörd
Ökad tolerans vid torka
Minskad vind- och vattenerosion
Förbättrad bärighet i fälten
Minskade insatsmedel
Reducerat arbetsbehov i fält
Jämnare avkastning på större yta

Ökad otrygghet?
Ett helt annat mindset!
Vad ska grannarna säga?
Mer att så i augusti
Begränsad rådgivning
Minimalt med forskning

Trial and error!

Learning by doing!

An aerial photograph of a vast agricultural field, showing numerous parallel rows of crops stretching across the landscape. The field is divided into sections by narrow paths or furrows. In the upper right, there is a small cluster of trees and a building. The overall scene is a typical rural agricultural setting.

Viktigast av allt:
Tro på vad du gör!

Vad händer härnäst?

Höstraps fr o m 2024

- He-Va Stealth, 4 m
- 50 cm radavstånd
- Gödning (0-22cm), utsäde med dubbeldisc, snigelgift ovanpå raden

Vad händer härnäst?

Täckdikning/dränering

- Soil-Max 1200
- I egen regi, ca 20 ha per år
- "Back to the roots"

“-Vi har inte ärvt jorden av våra föräldrar,
vi bara lånar den av våra barn!”

Tack!